

УДК: 7.02

Наталія Романівна Кубриш,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри рисунка, живопису та архітектурної графіки,
Архітектурно-художній інститут
Одеської державної академії будівництва та архітектури,
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна

Олена Михайлівна Коншина,
старший викладач кафедри рисунка,
живопису та архітектурної графіки,
Архітектурно-художній інститут
Одеської державної академії будівництва та архітектури,
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна

Лідія Іванівна Олешко,
асистент кафедри рисунка,
живопису та архітектурної графіки,
Архітектурно-художній інститут
Одеської державної академії будівництва та архітектури,
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

У статті визначено сутність і структуру естетичної культури студентів архітектурних факультетів і накреслено форми і методи її формування в процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі, що зумовлено особливою соціальною значущістю естетичної культури в професійній діяльності майбутніх архітекторів, здатних розуміти красу довкілля й творити за її законами. Естетичну культуру майбутніх архітекторів визначено як складник їхньої професійної культури, що характеризується наявністю естетичних цінностей, уміннями керуватися ними в подальшій діяльності, здатністю на підставі сформованого естетичного смаку, здобутого естетичного досвіду розпізнавати, професійно сприймати й оцінювати прекрасне в довкіллі. У структурі естетичної культури майбутніх архітекторів виокремлено естетичне і композиційне сприйняття, естетичний смак й естетичний досвід.

Ключові слова: естетична культура, естетичне і композиційне сприйняття, естетичний смак, естетичний досвід, майбутні архітектори.

Пріоритетним напрямом модернізації вищої школи є підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, які вміють не лише професійно вирішувати складні виробничі питання, а й активно освоювати довкілля за законами краси, тобто в яких сформована естетична культура. Особливої соціальної значущості в сучасних умовах набуває проблема формування естетичної культури в процесі підготовки майбутніх архітекторів, здатних розуміти красу довкілля й творити за її законами, оскільки сформованість естетичних знань, умінь, навичок, набуття певного досвіду їх застосування в подальшій професійній діяльності сприятиме у вирішенні головного завдання архітекторів – створенню красивого і зручного простору для життя людей. З огляду на це, перед сучасними вишами постає завдання виховання творчої особистості зі сформованою естетичною культурою.

На необхідності естетичного виховання й формування естетичної культури молоді наголошують І. Бех, В. Бітаєв, Ю. Борев, В. Бутенко, В. Васильченко, М. Верб, Л. Гончаренко, Є. Громов, І. Зайцева, І. Зязюн, О. Ігнатівич, П. Лавров, Л. Левчук, Б. Лихачов, А. Макаренко, О. Малицька, Є. Назайкінський, Г. Падалка, В. Потапчик, Т. Ротерс, О. Рудницька, О. Савченко, О. Семашко, В. Сухомлинський, Н. Тарапака, Н. Фоломеєва,

Г. Шевченко, Б. Шляхов та інші вчені, зазначаючи, що естетичне ставлення і творчість, сприйняття та переживання дійсності й мистецтва є центральними аспектами життєдіяльності людини і спрямоване на залучення молодого покоління до духовних і культурних цінностей людства. Натомість слід зазначити, що питання сутності естетичної культури та шляхів її формування в майбутніх архітекторів у психолого-педагогічній і методичній літературі висвітлено недостатньо.

Мета статті полягає у визначенні сутності та структури естетичної культури студентів архітектурних факультетів і накресленні шляхів її формування в процесі професійної підготовки у вищому закладі освіти.

Естетика, за визначенням Ю. Борєва, є філософською наукою, предметною сферою якої пізнання сутності загальнолюдських цінностей, їх народження, буття, сприйняття та оцінку; загальних принципів естетичного освоєння світу в процесі будь-якої діяльності людини, передусім у мистецтві; сутності естетичного і його розмаїття в дійсності та в мистецтві; сутності і законів творчості тощо [2, с. 12].

За твердженням Ю. Горщенко, особистість у своєму житті постійно оцінює об'єкти і суб'єкти з позиції естетики, вирізняючи такі естетичні поняття, як прекрасне (довершене за формою і змістом),

потворне (виродливе, огидне), досконале (довершене, витончене, сповнене позитивних якостей), гармонія (досконале поєднання всіх елементів), міра (співвідношення кількісних і якісних ознак предмета) і цінність (означає значущість, яку люди надають речам та явищам, що становить основу ставлення до них). Прекрасне, досконале, гармонійне тісно пов'язане з моральністю, характеризує красу людини, її взаємовідносини, продукти її діяльності, природні об'єкти і явища, мистецькі твори тощо. Саме в таких виявах прекрасне становить цінність для людини [4, с. 23].

Слід зазначити, що естетичний аспект притаманний усім видам людської діяльності і творчості, що необхідно враховувати в процесі професійної підготовки фахівців різних сфер діяльності, у тому числі й майбутніх архітекторів, тобто формувати в них естетичну культуру, яка виявляється в їхньому естетичному ставленні до довкілля, мистецтва й інших людей. На нашу думку, від рівня сформованості естетичної культури майбутніх архітекторів, їхньої готовності до здійснення творчої діяльності за законами естетики, створення естетичних цінностей у суспільному та природному середовищі залежить результат їхнього самоствердження й самореалізації в професії як суб'єкта культури.

Уважаємо, що вищий навчальний заклад є тим особливим середовищем для формування естетичної культури особистості, яке вирізняється виконанням підготовчої функції, професійною незавершеністю й інтенсивністю процесу соціалізації студентської молоді. За умов досконалої організації процесу формування естетичної культури майбутніх архітекторів у процесі професійної підготовки їхнє естетичне ставлення до довкілля може досягати необхідного соціально творчого рівня.

Поняття «естетична культура» науковцями (Л. Анучина, В. Бутенко, С. Квятковський, А. Комарова, Л. Печко О. Уманець І. Фролов та ін.) трактується по-різному: як складник духовної культури особистості, що пов'язаний з її уявленнями про естетичні властивості дійсності, природи, праці, людських відносин; як сукупність естетичних цінностей, способів їх створення та використання; як складне утворення, до якого входять естетичні явища, цінності, естетична свідомість, діяльність, ставлення, поведінка тощо. При цьому вчені наголошують на тому, що естетична культура майбутніх фахівців формується поступово, розпочинаючи з виховання в дитинстві її початкових елементів й до формування естетичної самосвідомості в студентському віці в процесі підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Розглядаючи естетичну культуру майбутніх архітекторів, ми суголосні з визначенням В. Томашевського, що вона є єдністю почуттів, смаків та ідеалів, що матеріалізуються у процесі перетворення світу за законами краси, чуттєвого засвоєння і перетворення світу відповідно до створених певним суспільством можливостей для максимального розкриття сутнісних сил людини,

розвитку в особистості образного й асоціативного мислення, цільності сприйняття конкретних образів, розвитку фантазії та інтуїції [11, с. 15].

Естетичну культуру майбутніх архітекторів розглядаємо як складник їхньої професійної культури, що характеризується наявністю естетичних цінностей, уміннями керуватися ними в подальшій діяльності, здатністю на підставі сформованого естетичного смаку, здобутого естетичного досвіду розпізнавати, професійно сприймати й оцінювати прекрасне в довкіллі.

У структурі естетичної культури майбутніх архітекторів виокремлено естетичне і композиційне сприйняття, естетичний смак й естетичний досвід.

Вибір такого показника «естетичне сприйняття» зумовлений тим, що він виступає однією з найважливіших категорій естетичної культури як складника професійної культури майбутніх архітекторів, і є важливим для розуміння різних складників архітектурного синтезу в міському просторі. В основі естетичного сприйняття, наголошує О. Кириченко, лежить естетична оцінка об'єкта, що сприймається. Здатність до естетичного оцінювання науковець вважає першою і головною умовою до готовності сприймати ті чи ті явища. Естетичне сприйняття архітектурного простору сучасного міста формується насамперед під час вивчення стильових характеристик історичної архітектури та вміння зіставляти стильові ознаки з більш пізніми об'єктами, що виникали в місті впродовж тривалого часу [7, с. 78].

При цьому, продовжує автор, виявлення образно-стилістичних характеристик історичної архітектури дає змогу відзначити, що культурний текст багатьох провінційних міст формувався в поступовому освоєнні стильових, формотворчих і соціокультурних тенденцій часу. Це зумовлено тим, що кожне місто виникало і розвивалося у певних соціокультурних умовах, що впливали на формування його цілісного образу.

Виявлення художньо-естетичних особливостей сучасного міського образу в навчальному процесі дає можливість студентам краще засвоїти конкретні естетичні категорії, зрозуміти формотворчі закони художнього стилю і навчитися співвідносити образний стрій будівель історичної частини міста із сучасними спорудами, що виникали з часом. Таке співвідношення, вважає О. Кириченко, допоможе студентам краще засвоїти такі явища, як формотворчі засоби художнього стилю, використання архітектурної стилізації, специфіка архітектурної інтерпретації стилю та організація міського простору в процесі будівельних змін [7, с. 78].

Розвитку високоякісного художньо-естетичного сприйняття в майбутніх фахівців, які могли б стимулювати саме професійне ставлення до об'єктів архітектурного простору, сприяє вивчення закономірностей стильового формоутворення в історичних спорудах, робота над аналізом архітектурних форм будівель історичної частини міста і виявлення специфіки декору фасадів у конкретному художньому стилі, копіювання

окремих архітектурних деталей, пленерні практики, в ході яких майбутні архітектори мають можливість відтворити художній образ міста або архітектури, порівняти архітектурних форм минулого та прийомів стилізації сучасної архітектури, поглибити знання щодо принципів організації архітектурного синтезу в міському просторі [7, с. 79].

Зазначимо, що окремі науковці (О. Кайдановська, О. Рудницька) наголошують на необхідності розвитку здатності особистості до художнього сприйняття, уважаючи його важливим складником естетичного сприйняття. Так, О. Рудницька розглядає художнє сприйняття як інтеграцію емоційних та раціональних процесів, образного переживання та мислення і вирізняє три його ступені: чуттєве сприйняття зорової інформації; аналіз виразно-сміслового значення художньої мови; інтерпретація емоційно-образного змісту мистецького твору і стверджує, що художнє сприйняття відбувається одночасно у формі відчуттів, уявлень і асоціативного мислення, тобто є комплексною психічною діяльністю, що має виняткове значення для формування розумово-почуттєвої активності майбутніх фахівців [10, с. 84]. На її думку, тільки особистість, яка володіє культурою художнього сприйняття, що характеризується інтересом до мистецтва; вибірковим ставленням до художніх творів, художньо-естетичною ерудицією; емоційністю реагування на мистецтво; адекватністю розуміння художньої інформації; здатністю до творчої інтерпретації образного змісту творів; впливом отриманих художніх вражень на саморозвиток особистості, здатна до художньо-творчої самореалізації й духовного самовдосконалення [10, с. 86].

Іншим показником естетичної культури майбутніх архітекторів, на нашу думку, є композиційне сприйняття, яке науковцями (Б. Бархін, О. Максимов, Д. Мелодинський та ін.) розглядається як синтез аналітичних і чуттєвих чинників, що впливають на професійну готовність свідомості конструювати узагальнені образи і композиційні схеми предметів і явищ дійсності і майбутнього, що найбільш відповідає сутності архітектурної творчості, оскільки архітектурна творчість – це мистецтво проектувати і зводити будинки, споруди та їх комплекси для організації матеріального просторового середовища життєдіяльності людей відповідно до суспільно-значущих ідей, призначення, технічних можливостей з естетичної позиції. Це потребує набуття майбутніми архітекторами відповідних знань і вмій щодо співвідношення об'ємів, пропорцій, тектоніки, ритму, масштабу (співмірність із людиною), композиції, фактури та кольору матеріалу, синтезу мистецтв.

Крім цього, образно-естетичне начало в архітектурі тісно пов'язане з її соціальною функцією, історією розвитку суспільства, його світоглядними і суспільно-політичними ідеями і саме це визначає відповідний архітектурний стиль. Ознайомлення з різноманітними архітектурними

стилями відбувається насамперед під час вивчення такої навчальної дисципліни, як «Історія архітектури», в ході якої студенти набувають знань щодо ордерної, античної, романської, готичної архітектури, архітектури епохи Відродження, архітектури модерну, бароко, функціоналізму, класицизму тощо. На нашу думку, підвищенню інтересу до означеної навчальної дисципліни сприятиме застосування на практичних заняттях інтерактивних методів навчання – дискусій, рольових ігор, конкурсів архітектурних проєктів (наприклад, «Місто майбутнього», «Побудова архітектурного ансамблю на острові в океані / пустелі / на високих горах / в густому лісі тощо), різноманітних вікторин, що спрямовані на виявлення рівня обізнаності студентів з архітектурними стилями в різні епохи і в різних країнах тощо.

Наступним показником у структурі естетичної культури майбутніх архітекторів виокремлено естетичний смак, на необхідності формування якого наголошують такі вчені, як О. Буров, Л. Виготський, С. Гольдентріхт, М. Гальперін, Л. Левчук, О. Лук, Є. Яковлев та ін.

У довідковій літературі знаходимо такі визначення поняття «естетичний смак»: здатність людини за безпосереднім почуттям визначити естетичну цінність предметів і явищ дійсності та мистецтва. Як активний вияв естетичного ставлення, смак відображає властиві естетичній свідомості діалектичні суперечності суспільного й індивідуального (формуючись на підставі суспільно-історичного досвіду, смак завжди є неповторно-індивідуальним за формою), раціонального й чуттєвого (розуміння оцінюваних предметів і явищ виявляється в смаку в безпосередній емоційній реакції типу «подобається – не подобається») [6, с. 74]; здатність людини розуміти й оцінювати естетичні особливості предметів і явищ природи, суспільного життя, що відображає оцінку дійсності, всю багатоколірність естетичних цінностей з позицій вироблених у людини в процесі суспільної практики уявлень про прекрасне, потворне, комічне, трагічне тощо [8, с. 28]; здатність оцінювати явища природи й соціального життя як прекрасне й потворне, піднесене й низьке, трагічне й комічне [3, с. 311].

Щодо творів мистецтва естетичний смак розглядається науковцями (Л. Коган, Т. Лісінська, В. Момот, Г. Падалка, В. Скатершиков та ін.) як художній смак, що характеризується вибірковим ставленням особистості до прояву естетичного в певній галузі мистецтва і базується на її професійній компетентності в цьому виді.

Дослідники (Ю. Боров, Б. Лихачов, Л. Коган, Н. Попович, Є. Яковлев та ін.), не розділяють поняття «естетичний смак» і «художній смак», а поєднують їх в одну категорію – художньо-естетичний смак. Так, Б. Лихачов розглядає художньо-естетичний смак як складне соціально-психологічне утворення, що виникає внаслідок поєднання естетичної свідомості й естетичного почуття. Уважаючи художньо-естетичний смак

здатністю людини до оцінки творів, предметів та явищ із позиції художньо-естетичного ідеалу, науковець зазначає, що він є тонким і складним умінням побачити, відчути, зрозуміти в повному обсязі об'єктивно прекрасне й потворне, трагічне й комічне й висловити відповідне оцінне судження [9, с. 20].

Формуванню естетичного смаку майбутніх архітекторів сприяють вивчення дисциплін образотворчого мистецтва, на практичних заняттях яких основну увагу слід приділяти накопиченню та збагаченню емоційно-чуттєвого сенсорного досвіду студентів. З цією метою М. Бірюков пропонує використовувати найяскравіші за емоційністю твори різних видів та жанрів образотворчого мистецтва, які спрямовані на активізацію чуттєвої сфери особистості та дають змогу формувати вихідні перцептивно-емоційні образи, що сприяють естетичному орієнтуванню у світі мистецтва. Через акумулювання диференційованих зорових та чуттєвих вражень у процесі подальшого розвитку виникає й поглиблюється інтерес до гармонії кольорів та форми предметів, з'являється асоціативний зв'язок між ними, народжується естетична та художня вибірковість. Цей етап є важливим, оскільки пов'язаний із переходом від емоційно-перцептивного до більш усвідомленого осягнення цілісного художнього явища, що передбачає розвиток умінь аналізу творів образотворчого мистецтва [1].

Крім означених практичних занять, формуванню естетичного смаку майбутніх архітекторів сприятимуть відвідування художніх музеїв, зустрічі з митцями, а також залучення їх до художніх конкурсів, проведення дискусій художнього спрямування, вивчення біографії відомих художників, архітекторів й аналіз їхніх творів тощо.

Не менш важливим показником естетичної культури майбутніх архітекторів є естетичний досвід, який Т. Андрущенко визначає як сукупність інтуїтивно-дієвих відносин суб'єкта до реальності, що мають споглядальний, ігровий характер, тобто

такий, що виражає, зображує, декорує тощо [5, с. 127].

Зарубіжними дослідниками (Д. Арнстайн, Дж. Д'юї та ін.) естетичний досвід розглядається як модель для будь-якого досвіду взагалі й великого значення надають сприйняттю форми, що продукує алюзії на риси. За твердженням Р. Циммермана, естетичні якості можуть виникати в досвіді як результат взаємодії між подією та особистістю, яка її сприймає за умови, що особистість зайняла відносно неї певну позицію, і зауважує: все, що при адекватному ставленні може призвести до задоволення, може бути естетичним [13, с. 182].

Інший американський дослідник, Монро Бієдслі, розглядає естетичний досвід як результат впливу естетичного об'єкта й зазначає, що естетичний досвід розв'язує конфлікти психіки та стреси, допомагає людині гармонізувати власне життя, підвищує сприйнятливості, наповнює розумінням, наближує до довкілля [12, с. 15].

На необхідності накопичення майбутніми фахівцями емоційно-чуттєвого досвіду, на який вони зможуть спиратись у процесі взаємодії з проявами прекрасного в дійсності та мистецтві, наголошують В. Бутенко, І. Зязюн, Є. Квятковський, О. Семашко, які зазначають, що емоції та почуття особистості утворюють важливу основу взаємозв'язку зі світом прекрасного, стимулюють інтерес людини до художніх творів, впливають на сприймання, оцінку та інтерпретацію творів мистецтва.

Підсумовуючи, доходимо висновку, що естетична культура майбутніх архітекторів є складним особистісним утворенням і має незаперечну важливість в їхній професійній діяльності. Отже, її формуванню необхідно приділяти належну увагу в освітньому процесі архітектурних вишів. Перспектива подальших наукових досліджень полягає у визначенні й обґрунтуванні педагогічних умов, що сприятимуть формуванню означеного феномена.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бірюков М. Ю. Сучасні підходи в роботі викладачів ВНЗ з формування художнього смаку в студентів мистецьких спеціальностей. – [Електронний ресурс] / М. Ю. Бірюков. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=9126&chapter=1>
2. Боров Ю. Б. Эстетика / Ю. Б. Боров. – [4-е изд., доп.]. – М. : Политиздат, 1988. – 496 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко; С. Головка (гол. ред.). – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Горщенко Ю. А. Развитие эстетических оценочных суждений будущих учителей начальной школы в процессе изучения дисциплин : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Юлия Анатоліівна Горщенко. – Одеса, 2015. – 264 с.
5. Эстетика : [навчальний посібник для педагогів] / за ред. Т. І. Андрущенко. – К. : МП Леся, 2014. – 613 с.
6. Эстетическое воспитание : [довідник] / В. І. Мазепа (кер. авт. кол.), А. В. Азархін, В. С. Горський та ін.; упоряд. Н. О. Яранцева. – К. : Політвидав. України, 1988. – 214 с.
7. Кириченко О. І. Эстетическое восприятие архитектурного синтеза в городском пространстве в процессе подготовки будущих дизайнеров / О. І. Кириченко // Матеріали всеукр. науково-практ. конф. [«Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів»], (23–24 березня 2017 р.). – Кривий Ріг, 2017. – С. 77–79.
8. Краткий словарь по эстетике / под общ. ред. М. Ф. Овсянникова, В. А. Разумного. – М. : Политиздат, 1963. – 544 с.

9. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : [учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. ин-тов] / Б. Т. Лихачев. – М. : Просвещение, 1985. – 176 с.
10. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : [навч. посіб.] / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
11. Томашевський В. В. Естетична культура як невід’ємна частина професійної підготовки майбутніх дизайнерів / В. В. Томашевський // Матеріали всеукр. науково-практ. конф. [«Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів»], (23–24 березня 2017 р.). – Кривий Ріг, 2017. – С. 14–17.
12. Beardsley M. Aesthetic Experience Regained / Monroe C. Beardsley // *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. – № 28 (1). – P. 3–11.
13. Zimmerman R. Can Anything Be an Aesthetic Object? / R. Zimmerman // *J. of aesthetics and art Criticism*, XXV, 1966. – P. 180–185.

REFERENCES:

1. Biriukov, M. Yu. Suchasni pidkhody v roboti vykladachiv VNZ z formuvannia khudozhnogo smaku v studentiv mystetskykh spetsialnostei [Modern approaches to the university teachers' work aimed at forming artistic taste of the students obtaining artistic specialties]. Retrieved from <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=9126&chapter=1>. [in Ukrainian].
2. Borev, Yu. B. (1988). *Estetika [Aesthetics]* (4th ed. rev.). M.: Politizdat [in Russian].
3. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]*. S. Holovko (Ed.). K.: Lybid [in Ukrainian].
4. Horshchenko, Yu. A. (2015). Rozvytok estetychnykh otsinnykh sudzhen maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly v protsesi vyvchennia mystetskykh dystsyplin [Development of the future primary school teachers' aesthetic evaluative judgments within the study of artistic disciplines]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
5. Andrushchenko, T. I. (Ed.). (2014). *Estetika [Aesthetics]*. K.: MP Lesia [in Ukrainian].
6. Mazepa, V. I., Azarkhin, A. V., Horskyi, V. S. & Yarantseva, N. O. (1988). *Estetychne vykhovannia [Aesthetic education]*. K.: Polityvdav. Ukrainy [in Ukrainian].
7. Kyrychenko, O. I. (2017). Estetychne spryiniattia arkhitekturnoho syntezu v miskomu prostori u protsesi pidhotovky maibutnykh dyzaineriv [Aesthetic Perception of Architectural Synthesis in Urban Space in the Process of Preparing Future Designers]. Proceedings from *Materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni problemy formuvannia estetychnoi kultury maibutnykh dyzaineriv" – Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Actual problems of the formation of the future designers' aesthetic culture"*. (pp. 77–79). Kryvyi Rih [in Ukrainian].
8. Ovsianynkova, M. F., & Razumnoho, V. A. (Eds.). (1963). *Kratkiy slovar po estetike [A Brief Dictionary of Aesthetics]*. M.: Polytyzdat [in Russian].
9. Lihachev, B. T. (1985). *Teoriya esteticheskogo vospitaniya shkolnikov [Theory of aesthetic education of schoolchildren]*. M.: Prosveschenie [in Russian].
10. Rudnitska, O. P. (2005). *Pedagogika: zagalna ta mistetska [Pedagogy: general and artistic]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].
11. Tomashevskiy, V. V. (2017). Estetychna kultura yak nevidiemna chastyna profesiinoї pidhotovky maibutnykh dyzaineriv [Aesthetic culture as an integral part of the future designers training]. Proceedings from *Materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni problemy formuvannia estetychnoi kultury maibutnykh dyzaineriv" – Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Actual problems of the formation of the future designers' aesthetic culture"*. (pp. 14–17). Kryvyi Rih [in Ukrainian].
12. Beardsley, M. Aesthetic Experience Regained / Monroe C. Beardsley // *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. – № 28 (1). – P. 3–11.
13. Zimmerman, R. Can Anything Be an Aesthetic Object? // *J. of aesthetics and art Criticism*, XXV, 1966. – P. 180–185.

Наталья Романовна Кубриш,
кандидат искусствоведения, доцент кафедры рисунка,
живописи и архитектурной графики,
Архитектурно-художественный институт
Одесской государственной академии строительства и архитектуры,
ул. Дидрихсона, 4, г. Одесса, Украина

Алена Михайловна Коншина,
старший преподаватель кафедры рисунка,
живописи и архитектурной графики,
Архитектурно-художественный институт
Одесской государственной академии строительства и архитектуры,
ул. Дидрихсона, 4, г. Одесса, Украина

Лидия Ивановна Олешко,
ассистент кафедры рисунка,
живописи и архитектурной графики,
Архитектурно-художественный институт
Одесской государственной академии строительства и архитектуры,
ул. Дидрихсона, 4, г. Одесса, Украина

СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ АРХИТЕКТОРОВ

Актуальность исследования обусловлена особой социальной значимостью проблемы формирования эстетической культуры в процессе профессиональной подготовки будущих архитекторов, способных понимать красоту окружающей среды и творить по ее законам, поскольку сформированность эстетических знаний, умений, навыков, приобретение определенного опыта их использования в дальнейшей профессиональной деятельности будет способствовать решению главной задачи архитекторов – созданию красивого и удобного пространства для жизни людей.

Выяснено, что эстетический аспект присущ всем видам человеческой деятельности и творчества, поэтому его необходимо учитывать в процессе профессиональной подготовки специалистов разных сфер деятельности, в том числе и будущих архитекторов, то есть образовательный процесс высшей школы должен быть направлен на формирование у студентов эстетической культуры, которая проявляется в их эстетическом отношении к окружающему миру, искусству, людям.

Выявлено, что от уровня сформированности эстетической культуры будущих архитекторов, их готовности до осуществлению творческой деятельности по законам эстетики, созданию эстетических ценностей в общественной и природной среде зависит результат их самоутверждения и самореализации в профессии как субъекта культуры.

Эстетическая культура будущих архитекторов рассматривается как составляющая их профессиональной культуры, и характеризуется наличием эстетических ценностей, умений руководствоваться ими в дальнейшей профессиональной деятельности, способностью на основе сформированного эстетического вкуса, приобретенного эстетического опыта распознавать, профессионально воспринимать и оценивать прекрасное в окружающей среде. В структуре эстетической культуры будущих архитекторов выделены такие показатели, как: эстетическое и композиционное восприятие, эстетический вкус и эстетический опыт.

Указано, что кроме учебных дисциплин изобразительного искусства повышению уровня сформированности эстетической культуры будущих архитекторов будут способствовать такие формы и методы посещения художественных музеев и выставок, привлечение студентов к художественным конкурсам, проведение дискуссий художественной направленности, изучение биографии известных художников, архитекторов и анализ их произведений, а также использование в образовательном процессе интерактивных методов обучения (дискуссий, ролевых игр, конкурсов архитектурных проектов, разнообразных викторин и т. д.), направленных на формирование и развитие определенных показателей указанного феномена. Перспектива дальнейших научных исследований заключается в определении и обосновании педагогических условий, способствующих формированию эстетической культуры будущих архитекторов в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: эстетическая культура, эстетическое и композиционное восприятие, эстетический вкус, эстетический опыт, будущие архитекторы.

Nataliia Romanivna Kubrysh,
Candidate of Art Criticism (PhD in Art Criticism),
Associate Professor at the Faculty of Drawing,
Painting and Architectural Graphics,
Architecture and Art Institute
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture,
4 Didrihsona Str., Odessa, Ukraine

Alena Mykhailivna Konshyna,
Senior Teacher at the Faculty of Drawing,
Painting and Architectural Graphics,
Architecture and Art Institute
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture,
4 Didrihsona Str., Odessa, Ukraine

Lidiia Ivanovna Oleshko,
Assistant Teacher, Faculty of Drawing, Painting and Architectural Graphics,
Architecture and Art Institute
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture,
4, Didrikson Str., Odessa, Ukraine

ESSENCE AND STRUCTURE OF THE FUTURE ARCHITECTS' AESTHETIC CULTURE

The urgency of the research is stipulated by a special social significance of the issue regarding the aesthetic culture formation in the process of professional training targeted to the future architects who are able to understand the beauty of the environment and create according to its laws, since the formation of the aesthetic knowledge, skills as well as the acquisition of certain experience of their use in further professional activities will contribute to the solution of the main task of architects – creating a beautiful and comfortable space for people's lives.

It was found out that the aesthetic aspect is inherent in all types of human activity and creativity, that is why it must be taken into account in the process of professional training of specialists of different fields of activity, including future architects, in other words the higher school educational process should be aimed at forming aesthetic culture among students, which reveals in their aesthetic attitude to the surrounding world, art, people.

It was revealed that the result of their self-affirmation and self-realization in the profession as a subject of culture depends on the formation (proficiency) level of the future architects' aesthetic culture, their readiness to carry out creative activities according to the laws of aesthetics alongside with the creation of aesthetic values in the social and natural environment.

The aesthetic culture of the future architects is considered as a component of their professional culture and is characterized by the presence of aesthetic values, the ability to use them in the future professional activities, the ability to recognize, perceive and evaluate the beauty in the environment based on the obtained aesthetic taste, the acquired aesthetic experience. In the structure of the future architects' aesthetic culture these indicators are highlighted: aesthetic and compositional perception, aesthetic taste and aesthetic experience.

It is pointed out that besides the academic disciplines of fine arts, such forms and methods as visiting art museums and exhibitions, involving students into art competitions, conducting art discussions, studying biographies of famous artists, architects and analyzing their works will help to improve the level of the future architects' aesthetic culture as well as the use of interactive teaching methods (discussions, role games, project competitions, a variety of quizzes *etc.*), aimed at the formation and development of certain indicators of this phenomenon, in the educational process. The prospect of further scientific research is to determine and substantiate the pedagogical conditions that contribute to the formation of the future architects' aesthetic culture in the process of their professional training.

Key words: aesthetic culture, aesthetic and composition perception, aesthetic taste, aesthetic experience, future architects.

Подано до редакції: 04.01.2018 р.

Рекомендовано до друку: 17.01.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Бозуш